Nemzetközi jelentés a vallásszabadságról – 2019

Kiadta az Egyesült Államok Külügyminisztériuma (U.S. Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor)

2020. június 10.

https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/

Magyarország

Összefoglaló

Az Alaptörvény (alkotmány) rendelkezik a vallásszabadságról, amely magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását, megváltoztatását és kinyilvánítását is, továbbá megemlíti a „kereszténység nemzetmegtartó szerepét” és a „különböző vallási hagyományok” tiszteletben tartását. Tiltja a vallási diszkriminációt és a vallási közösségek méltóságát sértő beszédet, és rendelkezik a vallási közösségek autonómiájáról. Április 15-én hatályba lépett annak a törvénynek a módosítása, amely korábban több száz vallási szervezetet fosztott meg a jogállásától; a módosítás a vallási csoportok besorolásának négyszintű rendszerét vezeti be, és 2020-tól kezdve minden érintett csoport jogosulttá válik az állami támogatásra és a tagok jövedelemadójából származó adományokra. A módosítás szerint a parlament megtartja a bevett egyházak (az „egyház” szó minden vallási csoportra vonatkozik, nem csak a keresztényekre), azaz a legmagasabb szintű kategória bejegyzésével kapcsolatos mérlegelési jogkörét, a másik három kategória bejegyzéséről pedig a Fővárosi Törvényszék határoz. A kormány által 2018-ban a Sorsok Háza holokauszt múzeummal kapcsolatos munkával megbízott zsidó csoport júniusban új javaslatot nyújtott be, és kijelentette, hogy a múzeum várhatóan 18 hónapon belül meg fog nyílni. Belföldi és nemzetközi csoportok továbbra is aggályukat fejezték ki a projekttel kapcsolatban, amelyet a kormány 2014-ben felfüggesztett, miután az említett csoportok kijelentették, hogy az elhomályosítaná az ország holokauszt során betöltött szerepét. Más zsidó csoportok aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy állami tisztségviselők az ország második világháborús vezetőit és Hitler szövetségeseit méltatták, és olyan nyilvános kijelentéseket tettek, amelyek az említett csoportok szerint antiszemitizmusra uszíthatnak. Orbán Viktor

miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány védelemben és jelentős támogatásban részesíti a zsidó közösséget. Vezető állású állami tisztségviselők továbbra is az ország és a keresztény Európa megvédéséről tettek nyilatkozatokat, és a „muszlim bevándorlók inváziójaként" írták le a veszélyt.

A beszámolók szerint muszlimellenes és antiszemita incidensekre is volt példa, többek között szóbeli sértésekre, gyűlöletbeszédre, rongálásra és graffitire is. A muszlim vezetők szerint a muszlimellenes incidensek száma 2018-hoz képest csökkent, azonban továbbra is folytatódott a diszkrimináció. Független közvélemény-kutatások szerint a társadalom jelentős hányada vallott antiszemita és muszlimellenes nézeteket.

Az Egyesült Államok nagykövetsége és az Egyesült Államok Magyarországra látogató állami tisztségviselői találkozókon vettek részt a Miniszterelnökséggel, hogy eszmét cseréljenek a vallásszabadságról, az antiszemitizmusról, a holokausztról való megemlékezésről, az egyházügyi törvény módosításáról és az örökösök nélküli vagyon holokauszt áldozatainak történő kárpótlásáról. Az antiszemitizmussal és antiszemitizmus elleni harccal foglalkozó amerikai különmegbízott májusban meglátogatta az országot, és magas rangú állami és egyházi vezetőkkel tárgyalt a vallásszabadsággal kapcsolatos kérdésekről. Az USA Nemzetközi Fejlesztési Hivatalának (USAID) helyettes igazgatója és a Fehér Ház Belpolitikai Tanácsának igazgatója hivatalos beszédet tartott a vallásszabadság fontosságáról a nagykövetség és a kormány által hálaadás alkalmából szervezett vacsorán, amelyen több vallási vezető is részt vett. A nagykövetség tisztségviselői számos vallási vezetővel és a civil társadalom több képviselőjével beszélgettek a vallásszabadsággal kapcsolatos kérdésekről.

I. Vallási demográfia

Az Egyesült Államok kormánya 9,8 millió főre teszi a teljes népességet (2019. évközi becslés). A 2011. évi országos népszámlálás szerint – amely a vallási hovatartozásról is tartalmazott egy nem kötelező kérdést – a lakosság kérdést megválaszoló 73%-ának 51%-a római katolikusként azonosította magát, 16%-a a Magyar Református Egyház tagjaként (reformátusként), 3%-a evangélikusként, 2%-a

görögkatolikusként, kevesebb mint 1%-a pedig zsidóként; 23% nem jelölt meg vallási hovatartozást, 2% pedig ateistának vallotta magát. A lakosság együttesen kevesebb mint 5%-át kitevő többi vallási csoport közé tartoznak a következők: a görög ortodox egyház, a Hit Gyülekezete (egy pünkösdi csoport), a Szcientológia Egyház, az orosz és egyéb ortodox keresztény csoportok, egyéb keresztény felekezetek, a buddhisták, a muszlimok és a Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége. Egy 2013-as beszámoló szerint a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösségnek (MET) körülbelül 8500 tagja van, a Magyar Pünkösdi Egyház pedig a 2011. évi népszámlálás szerint körülbelül 9300 taggal rendelkezik. A Zsidó Világkongresszus becslése szerint a zsidó lakosság lélekszáma 35 000 és 120 000 közé tehető. A helyi zsidó szervezetek becslése szerint körülbelül 100 000 zsidó származású állampolgár él az országban, elsősorban Budapesten. A többi vallási csoport tagjai az egész ország területén jelen vannak.

II. A vallásszabadság kormányzat általi tiszteletben tartása

JOGI HÁTTÉR

Az Alaptörvény – az ország alkotmánya – rendelkezik a lelkiismereti és vallásszabadságról, ami magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy gyakorolja. Tiltja a vallási diszkriminációt és a vallási közösségek „méltóságának megsértésére irányuló” beszédet.

Az alkotmány preambuluma szerint „[e]lismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét” és „[b]ecsüljük országunk különböző vallási hagyományait”. Az alkotmány rendelkezik a vallási közösségek és az állam elválasztásáról, valamint a vallási csoportok autonómiájáról. Az alkotmány szerint az állam a vallási közösségek kérésére együttműködhet velük a közösségi célok elérése érdekében.

Április 15-én hatályba lépett a 2011. évi egyházügyi törvény módosítása, amelyet a parlament 2018-ban fogadott el. A módosított törvény a „bevett egyházak” és „vallási

szervezetek” korábbi kétszintű rendszerét egy négyszintű rendszerrel váltja fel, amely – fontosságuk szerint csökkenő sorrendben – a következőkből áll: „bevett egyházak”, „bejegyzett egyházak” (más néven „bejegyzett II.”), „nyilvántartásba vett egyházak” (más néven „bejegyzett I.”) és „vallási egyesületek”. A törvény az „egyház” kifejezést használja minden vallási közösségre, nem csak a keresztényekre, és függetlenül attól, hogy melyik kategóriába tartozik, minden vallási csoport használhatja az „egyház” szót a hivatalos nevében. Minden korábban bevett egyházként létező vallási csoport megtarthatja a jogállását, tehát bevett egyházként az új rendszer első szintjére kerül besorolásra. A bevett egyházként történő elismeréshez továbbra is a parlament kétharmados többsége szükséges, a másik három kategóriára vonatkozó bejegyzési kérelmekről pedig a Fővárosi Törvényszék hoz határozatot. A vallási csoportok mind a négy szinten jogi személyiséggel rendelkeznek, azaz jogaik lehetnek, így például tulajdonjoguk.

Azok a vallási szervezetek, amelyek nem kérelmezik a négy kategória valamelyikébe történő besorolásukat, ettől függetlenül továbbra is folytathatják a működésüket, és gyakorolhatják a vallásukat. A módosítás kimondja, hogy a vallásszabadság alkotmányos védelme ezekre a bejegyzetlen csoportokra is vonatkozik.

A bevett egyházi jogállás megszerzéséhez a vallási csoportnak először bejegyzett egyházi jogállást kell szereznie, majd átfogó együttműködési megállapodást kell kötnie az állammal közösségi célok megvalósítása érdekében. A kormány az átfogó megállapodást benyújtja a parlamenthez, amelynek azt kétharmados többséggel kell jóváhagynia. A bejegyzett egyház azon a napon válik bevett egyházzá, amelyen a parlament jóváhagyja az átfogó megállapodást. A bevett egyházak jelentős mértékű állami támogatásra jogosultak.

A bejegyzett jogállás követelménye, hogy a kérelem benyújtása előtti öt évben átlagosan évente 4000 főnek kell felajánlania az adóját a vallási csoport részére. Ehhez a jogálláshoz az is szükséges, hogy a csoport legalább 20 éve működjön vallási egyesületként belföldön vagy legalább 100 éve nemzetközi szinten, illetve hogy legalább 15 éve működjön nyilvántartásba vett egyházként belföldön vagy legalább 100 éve nemzetközi szinten.

A nyilvántartásba vett egyházi jogállás követelménye, hogy a kérelem benyújtása előtti három évben átlagosan évente 1000 főnek kell felajánlania az adóját a vallási csoport részére, valamint a csoportnak legalább 5 éve vallási egyesületként kell működnie belföldön vagy legalább 100 éve nemzetközi szinten.

A vallási egyesületi jogálláshoz a vallási csoportnak legalább 10 taggal kell rendelkeznie.

A módosítás lehetővé teszi, hogy a kormány egyedi együttműködési megállapodásokat kössön a vallási közösségek mind a négy kategóriájába tartozó szervezetekkel, az adott megállapodásokban meghatározott szociális tevékenységek teljesítése és a hitéleti tevékenységek támogatása érdekében. A megállapodások időtartama a vallási közösség jogállásától függ: a vallási egyesületek esetében legfeljebb öt év lehet, a nyilvántartásba vett és a bejegyzett egyházak esetében legfeljebb 10, illetve 15 év, a bevett egyházak megállapodása pedig határozatlan időre szól. A vallási egyesületek kivételével minden vallási csoport köteles közzétenni az említett megállapodásokat, és köteles nyilvánosan elszámolni a szociális tevékenységekkel kapcsolatos kiadásaival.

Azok az egyházak, amelyek vállalják, hogy vallási tevékenységeikre vonatkozóan nem igényelnek állami vagy európai uniós (EU-s) támogatást (ideértve a személyi jövedelemadó felajánlását is), a felajánlott személyi jövedelemadó mennyiségére vonatkozó követelmény teljesítése nélkül is bejegyzett vagy nyilvántartásba vett egyháznak minősülhetnek. A kérelmet benyújtó vallási közösségnek elsősorban vallási tevékenységeket kell végeznie, és nem lehet ellene folyamatban büntetőeljárás, a megelőző 5 évben nem ítélhették el bűncselekmény elkövetése miatt, nem alkalmazhattak vele szemben joghátrányt a „számviteli és gazdálkodási szabályok ismételt megsértése” miatt, és nem jelenthet nemzetbiztonsági fenyegetést. A bíróság a fenti szempontok vizsgálata alapján dönti el, hogy bejegyzett vagy nyilvántartásba vett egyházi jogállást biztosítson-e az adott kérelmezőnek. A kérelmek vizsgálata során a bíróság egyházjogi, egyháztörténeti, egyházi vagy tudományos szakértőkkel, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatokkal is konzultálhat.

Azok a vallási csoportok, amelyek vállalják, hogy nem igényelnek állami vagy uniós finanszírozást, később viszont mégis pénzügyi támogatást vesznek igénybe, kötelesek ezt a támogatás folyósítását követő 15 napon belül bejelenteni a bíróságnak. Ahhoz, hogy elkerülje jogállásának elvesztését vagy az alacsonyabb szintre való besorolást, a vallási csoportnak nyolc nap áll a rendelkezésére, hogy nyilatkozzon a bíróság felé arról, hogy a támogatás összegét visszafizette, vagy teljesítette a bejegyzett vagy nyilvántartásba vett szervezetek tekintetében a magánszemélyek jövedelemadó-felajánlásaira vonatkozóan előírt követelményt. A vallási csoport vagy az ügyészség fellebbezést nyújthat be a csoport jogállására vonatkozó bírósági határozat ellen a Fővárosi Ítélőtáblához.

A törvény úgy rendelkezik, hogy az illetékes miniszter a bíróságtól kapott tájékoztatás alapján a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségekről bárki számára ingyenesen hozzáférhető elektronikus adatbázist vezet. Az év végén az adatbázis nem volt nyilvánosan hozzáférhető.

A módosított törvény lehetővé teszi az adózók számára, hogy a 2020. évi adóévtől kezdve jövedelemadójuk 1%-át a négy kategória bármelyikébe tartozó bármely vallási közösségnek felajánlhassák. Ezeket az összegeket a vallási csoportok szabadon felhasználhatják. Csak a bevett és a bejegyzett egyházak (a két legmagasabb szint) jogosultak az 1%-os felajánlásokkal megegyező mértékű állami támogatásra.

A módosított törvény szerint a Fővárosi Törvényszék – a bevett egyházak kivételével – megszüntetheti a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséget, ha annak tevékenysége ellentétes az alkotmánnyal vagy a törvénnyel, illetve ha a bíróság határozatában megállapítja, hogy meg kellett volna tagadni a nyilvántartásba vételét. A parlament megszüntetheti a bevett egyházat, ha az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy annak működése alkotmányellenes. Ha a vallási közösség jogutód nélkül szűnik meg, vagyona – a hitelezők követeléseinek kielégítése után – az állam tulajdonába kerül, és közcélú tevékenységre kell fordítani.

A módosított törvény szerint 32 egyház őrizte meg a bevett egyházi jogállást. Ezek közé tartozik a Római Katolikus Egyház, számos protestáns felekezet, több ortodox keresztény csoport, egyéb keresztény felekezetek – mint például Az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza, a Hetednapi Adventista Egyház vagy az Üdvhadsereg –, három zsidó csoport (a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség és a Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközség), valamint a Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége, amely az egyetlen bejegyzett hindu szervezet. A lista buddhista és muszlim ernyőszervezeteket is tartalmaz, amelyek több különálló csoportot ölelnek fel. A módosítás felvette a Szuverén Máltai Lovagrendet a bevett egyházak listájára.

A törvény értelmében az állam nem tarthat fenn, és nem hozhat létre semmilyen szervet a vallási közösségek irányítása vagy ellenőrzése céljából. Az állam nem vizsgálhatja felül, nem módosíthatja, és nem kényszerítheti ki a hittételeiket, belső szabályaikat és alapszabályaikat. Elnevezésük, jelképeik és szertartásrendjük szerzői jogi védelem alatt áll, épületeiket és temetőiket pedig a büntetőjog védi.

Az alkotmány egységes rendszert alakított ki az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (ombudsman) formájában. Az ombudsman az alapvető jogok – köztük a vallásszabadság – megsértésével kapcsolatos ügyeket vizsgálja, és általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez a jogsértések orvoslása érdekében. Ezek az intézkedések nem rendelkeznek jogi erővel.

A Szentszékkel kötött egyezmények szabályozzák az állam és a Katolikus Egyház közötti kapcsolatokat, ideértve a közcélú szolgáltatások és a vallási tevékenységek finanszírozását, valamint az állam által a kommunizmus idején lefoglalt vagyonnal kapcsolatos igények rendezését is. Ezek az egyezmények mintaként szolgálnak az állam többi vallási közösséggel fennálló kapcsolatainak szabályozásához, azonban vannak eltérések abban, hogy az állam milyen jogokat és privilégiumokat biztosít azoknak a különböző vallási közösségeknek, amelyekkel megállapodást kötött. Az állam hivatalos megállapodásokat kötött a Magyarországi Református Egyházzal, a

Magyarországi Evangélikus Egyházzal, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségével (Mazsihisz) és négy ortodox egyházzal is.

A módosított törvény szerint a bevett, a bejegyzett és a nyilvántartásba vett egyházak tábori lelkészi, valamint börtön- és kórházlelkészi szolgálatot végezhetnek. Más jogszabályok alapján úgy tűnik, hogy a vallási egyesületek is jogosultak lehetnek arra, hogy szolgálatot végezzenek az említett intézményekben.

A honvédség és a rendfenntartó szervek dolgozói szabadon gyakorolhatják a vallásukat a magánéletükben, valamint a munkahelyükön is, amennyiben vallásuk gyakorlása nem ellentétes kötelező szolgálati feladataikkal. A Katolikus, a Református és az Evangélikus Egyház, valamint a zsidó hitközségek (amelyeket a kormány általában „történelmi egyházaknak” hív) jogosultak arra, hogy engedély kérelmezése nélkül lelkészi szolgáltatásokat nyújtsanak a honvédségnek. Más vallási közösségeknek engedélyt kell kérniük ahhoz, hogy ilyen szolgáltatást nyújthassanak.

A büntetés-végrehajtási intézetek általában lehetővé teszik a szabad vallásgyakorlást a rabok számára, valamint speciális étrendet is biztosítanak nekik, például kóser, vegetáriánus és disznóhús nélküli ételeket. A történelmi egyházak külön engedély nélkül is végezhetnek börtönlelkészi szolgálatot, azonban más, kisebb vallási csoportok csak a hivatalos látogatási időben és az adott büntetés-végrehajtási intézet engedélyével, az egyedi megállapodásban meghatározottak szerint nyújthatnak ilyen szolgáltatást. A történelmi egyházak arra is automatikusan jogosultak, hogy lelkipásztori szolgáltatások nyújtása céljából kórházi betegeket látogassanak meg, más csoportok azonban csak bizonyos körülmények esetén járhatnak el így, például csak látogatási időben.

Az állami iskolák első nyolc évében kötelező heti egy óra általános erkölcstan vagy hit- és erkölcstan oktatást biztosítani. A szülők és a diákok választanak az általuk preferált bevett egyház által megtartott hit- és erkölcstanórák, illetve az állami iskolák tanárai által megtartott világi erkölcstani kurzus közül. A többi vallási közösség a kötelező tanterv keretében nem nyújthat vallási oktatást az állami iskolákban,

azonban a kötelező tanterven felül választható hitoktatást biztosíthatnak, ha azt a szülők vagy a diákok kérik. A magániskolák nem kötelesek a hit- és erkölcstan-, illetve erkölcstanórák bevezetésére.

A négy kategória valamelyikében bejegyzett minden vallási közösség jogosult saját iskolát nyitni. Az ilyen iskolák számára az állam a beiratkozott diákok száma alapján támogatást nyújt a munkavállalók fizetéséhez. Az iskola működési kiadásaival kapcsolatban csak a bevett egyházak jogosultak automatikusan kiegészítő támogatásra. A többi vallási közösség kiegészítő működési támogatást igényelhet, és az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) egyedi szerződést köthet velük az említett költségek fedezésére.

A törvény ezenkívül minden jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség számára lehetővé teszi, hogy átvegye valamely állami iskola fenntartását, ha a szülők és az iskolába beiratkozott felnőtt korú diákok több mint 50%-a aláír egy erre vonatkozó kérelmet, és az EMMI jóváhagyja az átvételt. Ilyen esetben a kormány továbbra is finanszírozhatja az adott iskolát. Függetlenül attól, hogy újonnan alapított vagy az államtól átvett intézményről van-e szó, az egyházi iskolák szabadon, állami beavatkozástól mentesen gondoskodhatnak saját hitük oktatásáról, továbbá kötelezővé tehetik a hittant, és kizárhatják annak erkölcstanórákkal történő kiváltását. A kormány kétévente ellenőrzést végez mind az egyházi, mind az állami iskoláknál annak biztosítása érdekében, hogy megfeleljenek a kormány előírásainak.

Az alkotmány tiltja az olyan beszédet, amely sérti valamely vallási közösség méltóságát. A jog – a gyűlöletre uszítás mellett – tiltja a vallási közösség vagy annak tagjai elleni erőszakra uszítást is, ami három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A jog három évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni azt a személyt, aki valaki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz vallásának szabad gyakorlásában, illetve azt is, aki egy személyt vallási hovatartozása miatt bántalmaz.

A sértett tényleges vagy vélt vallási hovatartozása által motivált fizikai bántalmazás bűntettnek minősül, és egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Az

egyházi személyek elleni erőszak közfeladatot ellátó személy elleni erőszaknak minősül, és szintén egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Aki vallási közösség tagja elleni erőszak alkalmazására irányuló előkészületben vesz részt, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A jog tiltja a holokauszt, a népirtás, illetve a nemzetiszocialista és kommunista rendszerek által elkövetett egyéb emberiesség elleni bűncselekmények nyilvános tagadását, megkérdőjelezését vagy elbagatellizálását, amely cselekmények három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendők. A büntető törvénykönyv vétségnek minősíti a horogkereszt, a náci SS-jelvény és a Nyilaskeresztes Párt (a náci Németországgal szövetséges fasiszta, antiszemita párt) szimbólumának olyan módon történő viselését, közszemlére tételét, illetve terjesztését, amely sérti az emberi méltóságot vagy a diktatúrák áldozatainak emlékét, és az említett cselekményeket öttől 90 napig terjedő elzárással rendeli büntetni.

A törvény úgy rendelkezik, hogy fel kell függeszteni a mentelmi jogát annak az országgyűlési képviselőnek, aki vallási közösségek elleni gyűlöletre uszít, vagy nyilvánosan tagadja a kommunista, illetve a nemzetiszocialista rendszerek által elkövetett bűncselekményeket. Egyetlen országgyűlési képviselővel szemben sem indult ilyen eljárás.

Az ország a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának részes állama.

KORMÁNYZATI GYAKORLATOK

Néhány korábban törölt vallási közösség támogatóan nyilatkozott a módosított egyházügyi törvény azon rendelkezéséről, amely megengedi, hogy a polgárok a négy szint bármelyikébe tartozó vallási közösségnek felajánlhassák az adójuk 1%-át, bár egyesek kifogásolták, hogy a vallási közösségek csak 2020 elejétől kaphatják meg az említett felajánlásokat. Üdvözölték azt a döntést is, hogy a bíróság határoz a bejegyzett egyházak, a nyilvántartásba vett egyházak és a vallási egyesületek bejegyzési kérelmeiről, valamint hogy meghatározták a három alacsonyabb szintű kategóriába való besorolás feltételeit.

A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) szerint a módosított törvény nem felel meg teljes mértékben az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által hozott határozatoknak. A törvény nem állította vissza a törölt vallási közösségek jogállását, amelyek továbbra is ki vannak zárva a bevett egyházak kategóriájából. A TASZ szerint a módosított törvény nem garantálja, hogy az állam egyenlő bánásmódban részesíti az egyházakat, valamint nem szünteti meg a különbségtételt a vallási közösségek között, a bevett jogállás megadása pedig továbbra is a parlament hatáskörében maradt. A TASZ azt is megemlítette, hogy mivel a törölt egyházak a 2012. január 1. és 2016. szeptember 15. közötti időszakra vonatkozóan kártérítésben részesültek az EJEB által megállapított vagyoni és nem vagyoni káraik miatt, az érintett egyházak további kártérítésre jogosultak a 2016. szeptember 16. és 2019. április 15. közötti időszak tekintetében. Októberben a TASZ megtámadta a módosított törvényt az Alkotmánybíróságon.

A kormány októberben közzétett egy rendeletet, amely megállapította a másik három szint (a bejegyzett egyházak, a nyilvántartásba vett egyházak és a vallási egyesületek) bejegyzésére vonatkozó eljárást, és tovább részletezte a négy szint működését. Az év végére egyes vallási csoportok – például a Szim Salom és a MET – arról számoltak be, hogy megindították a vallási egyesületként való bejegyzésükre irányuló eljárást.

Az egyházügyi törvény módosításának hatálybalépése előtt a parlament nem szavazott a vallási csoportok által a bevett egyházi jogállás bejegyzése iránt benyújtott 16 folyamatban lévő kérelem egyikéről sem, amely kérelmek ennélfogva lejártak. A Miniszterelnökség szerint a szóban forgó 16 csoport ügyében a Fővárosi Törvényszék a nyilvántartásba vett és a bejegyzett egyházi jogállás iránti egyszerűsített bejegyzési eljárást folytatott le, amelynek során annak megállapításakor, hogy jogosultak-e nyilvántartásba vett vagy bejegyzett jogállásra, nem vette figyelembe, hogy mennyi felajánlást kaptak a személyi jövedelemadó 1%-os részére vonatkozóan, valamint lehetővé tette a csoportok számára, hogy az eljárás során felhasználják a már korábban benyújtott dokumentumokat. A Fővárosi Törvényszék weboldala szerint az említett 16 csoport 2020. január 6-ig kérelmezhette az egyszerűsített eljárást.

Iványi Gábor – lelkész és a MET vezetője – októberben azt mondta, hogy az aktuális jogi keretrendszer veszélybe sodorja a szociális és az oktatási intézmények (például az iskolák és a hajléktalanszállók) működését, mivel az egyházaknak nyújtott pénzügyi támogatás a kormány mérlegelésén múlik. Ez a függőség attól is eltántorította az egyházakat, hogy szabadon nyilatkozzanak olyan kérdésekben, amelyekben nem értenek egyet a kormánnyal. Júliusban Iványi hivatalos kifogást nyújtott be a bírósághoz arra hivatkozva, hogy a módosított törvény hatálybalépése után egyházát nyilvántartásba vétel iránti kérelem benyújtására kötelezték, annak ellenére, hogy nem állt rendelkezésre a kérelemre vonatkozó szabályokat meghatározó hivatalos kormányrendelet. A bíróság vállalta az ügy felülvizsgálatát.

A Fővárosi Törvényszék márciusban elutasította a Szcientológia Egyház fellebbezését az állami adatvédelmi hatóság (NAIH) elleni ügyben; a hatóság személyes adattal való visszaélés állítólagos bűncselekménye miatt vizsgálta a Szcientológia Egyházat, és 2017-ben összesen 40 millió Ft (136 000 USD) bírsággal sújtotta az Egyházat és annak központi szervezetét. A bíróság fenntartotta a NAIH megállapításait, és kijelentette, hogy a vallási szervezetek is kötelesek tiszteletben tartani a személyes adatok védelmére vonatkozó nemzeti és uniós előírásokat. Augusztusban az állami rendőrség a Szcientológia Egyházzal szembeni nyomozás folytatásáról tájékoztatta a médiát.

Februárban a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezte a budapesti XIII. kerületi önkormányzat által a Szcientológia Egyházzal szemben kiadott kiürítési végzést, ami lehetővé tette, hogy a Szcientológia Egyház továbbra is használja a székházát. A kerületi tisztségviselők továbbra sem adták ki a Szcientológia Egyháznak az épületre vonatkozó használatbavételi igazolást.

A kormány hirdetőtáblákon és plakátokon folytatta nyilvános kampányát egy magyar születésű, amerikai állampolgár zsidó üzletember ellen. Egyes plakátok azt állították, hogy uniós vezetők is érintettek az üzletember tervében, hogy közel-keleti és afrikai migránsokat telepítsen Magyarországra.

A Magyarországi Muszlimok Szervezete úgy nyilatkozott, hogy a helyi és az állami hatóságok muszlimoknak nem adtak el, illetve nem adtak bérbe földet, és megtagadták tőlük az otthonaikra vagy a mecsetekre, valamint a muszlim temetők megnyitására vagy bővítésére vonatkozó engedélyek kiadását. A Magyarországi Muszlimok Szervezete szerint továbbra is a sírhelyek hiánya volt a muszlim közösség legsürgetőbb problémája.

A Miniszterelnökség adatai szerint a 2018-19-es tanévben az általános és a középiskolák 16,7%-át tartották fenn bevett egyházak (szemben a 2017-18. évi 15%-kal), 0,2%-át pedig vallási szervezetek. Az óvodáknak (3-7 éves gyermekek) 9,7%-át üzemeltették bevett egyházak – szemben az előző évi 7,5%-kal –, 0,2%-át pedig vallási szervezetek. 217 204 gyermek járt bevett egyházak és vallási szervezetek által fenntartott óvodákba, valamint általános és középiskolákba – akiknek a 49,8%-a katolikus intézménybe járt –, szemben az előző évben ilyen intézményekbe járó 214 243 gyermekkel.

Szeptember 2-án Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes kijelentette, hogy az egyházi fenntartású iskolák és az ilyen intézményekbe beiratkozott diákok száma 2010 óta megduplázódott. Nyilatkozata szerint 220 000 gyermek tanult 1067 egyházi fenntartású iskolában. Augusztus 31-én Gulyás Gergely, a Miniszterelnökséget vezető miniszter Pécsen, a Kárpát-medence református oktatási intézményeinek közös évnyitóján elmondta, hogy az egyházak az iskolák 14%-át üzemeltetik, és hogy az egyházi iskolák által nyújtott, „keresztény értékeken és ismereteken” alapuló oktatás a társadalom valamennyi szegmensét szolgálja. Gulyás azt is hozzátette, hogy „a keresztény kultúrkör feladásával és a hitről való lemondással elveszhet mindaz, ami [Európát] generációkon keresztül és évszázadokon át jellemezte”. A helyi médiában idézett oktatási szakértők szerint azért jár egyre több diák egyházi fenntartású iskolába, mert az állami iskolákhoz képest az egyházi iskolák több pénzügyi támogatást kapnak a kormánytól, és rugalmasabbak a tanterveik, például a nem állami tankönyvek használatát illetően.

Egyes zsidó csoportok aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy állami tisztségviselők az ország második világháborús vezetőit és Hitler szövetségeseit méltatták, továbbá

aggályuknak adtak hangot olyan nyilvános kijelentések miatt, amelyek állításuk szerint antiszemitizmusra uszíthatnak. Szeptember 4-én a Mazsihisz – az ország legnagyobb zsidó szervezete – nyilatkozatot adott ki, amelyben elítélte Kornis Gyula váci szobrának felállítását, valamint azt, hogy annak felavatásán állami tisztségviselők is részt vettek. Kornis – aki egy katolikus rend tagja és a második világháború idején a Horthy-korszak vezető oktatáspolitikusa volt – az 1920-as években segített előkészíteni és végrehajtani az ország antiszemita oktatási törvényeit. A média szerint a szoboravató ünnepségen Rétvári Bence, az EMMI államtitkára Kornist „hősként" méltatta, Schmidt Mária – történész és az 1956-os forradalom évfordulójáért felelős kormánybiztos, aki a kormány által finanszírozott Sorsok Háza holokausztmúzeum és oktatási központ eredeti javaslatát megfogalmazta – pedig kijelentette, hogy Kornis „mindig a nemzet érdekét nézte".

November 16-án a Mi Hazánk párt támogatói közül több százan vonultak fel Budapesten, hogy megemlékezzenek Horthy fővárosba történő bevonulásának 100. évfordulójáról. Lázár János, a Fidesz parlamenti képviselője virágot helyezett el Horthy sírján, akiről azt mondta, hogy „hős katona volt, igaz magyar hazafi, akire főhajtással kell emlékeznünk". Heisler András, a Mazsihisz elnöke közölte, hogy mélyen csalódott Lázárban, aki elmondása szerint korábban, a Miniszterelnökség vezetőjeként igyekezett jó kapcsolatot kiépíteni a zsidó szervezetekkel.

Június 4-én, a Nemzetközi Holokauszt-emlékezési Szövetség (International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA) luxembourgi találkozóján az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) bemutatott egy új előzetes tervet a Sorsok Házára vonatkozóan. 2018-ban Orbán Viktor miniszterelnök Köves Slomó főrabbit, az EMIH vezetőjét bízta meg a projekt irányításával és újragondolásával. A Budapesten létrehozandó múzeum és központ tervét belföldi és nemzetközi csoportok kifogásai alapján 2014-ben felfüggesztették; a kritikák szerint a projekt arra irányult, hogy elhalványítsa az ország és Horthy Miklós holokauszt során betöltött szerepét. Luxemburgban Köves úgy nyilatkozott, hogy a múzeum várhatóan 18 hónapon belül megnyílik. Az IHRA Luxemburgban kijelentette, hogy szakértői csoportot fog megbízni, amely tanácsot ad majd a Sorsok Háza nemzetközi tanácsadó testületeinek. Az IHRA – amely megjegyezte, hogy nem ismeri az új

koncepció részleteit – nagyra értékelte Köves rabbi azon ígéretét, hogy a továbbiakban nem fog közreműködni a projektben az a „rendkívül megosztó történész”, aki részt vett a korábbi koncepció kidolgozásában. Vezető belföldi és nemzetközi zsidó csoportok továbbra is aggodalmukat fejezték ki a projekt miatt.

Áprilisban a Zsidó Kárpótlási Világszervezet (World Jewish Restitution Organization, WJRO) benyújtotta a kormányhoz az országban elkobzott örökös nélküli zsidó vagyon nagyságrendjéről és becsült értékéről szóló jelentését. Az év végéig a kormány még nem tett eleget a WJRO további megbeszélésekre irányuló kéréseinek, amelyek célja az lenne, hogy megállapítsák a tárgyalások lezárásának ütemtervét.

Februárban Marie van der Zyl, a Brit Zsidó Küldöttek Tanácsának elnöke találkozott Szalay-Bobrovniczky Vincével, a Miniszterelnökség civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkárával, és beszámolók szerint úgy jellemezte a találkozót, mint lehetőséget arra, hogy felvesse a kormány felé az antiszemitizmussal kapcsolatos aggályait, valamint a vezetők holokausztot támogató intézkedéseinek elbagatellizálása és az Orbán Viktor miniszterelnök által egy magyar származású amerikai zsidó üzletemberrel szemben alkalmazott nyelvezet miatti aggályait. Levelében Szalay-Bobrovniczky visszautasította a kormánnyal és Orbán Viktor miniszterelnökkel szemben Marie van der Zyl által megfogalmazott antiszemita vádakat.

Egyes kormányzati tisztségviselők továbbra is a „keresztény Európa” védelméről szóló nyilatkozatokat tettek, és a migrációt – különösen a muszlimok migrációját – fenyegetésként jellemezték. Orbán Viktor miniszterelnök februári évértékelő beszédében kijelentette, hogy a közép-európaiak jövőjének záloga „családunk és a keresztény kultúra megvédése” a bevándorlással szemben, amelyről azt mondta, hogy „az iszlám terrorizmus vírusához” vezet. Egy április 9.-i beszédében úgy fogalmazott, hogy „az iszlám kultúra új területeket foglalt magának”, szeptemberben pedig kijelentette, hogy „a magyar állam a... keresztény demokrácia alapjain nyugszik”. Március 2-án a német *Die Welt am Sonntag* újságnak adott interjújában Orbán Viktor miniszterelnök úgy nyilatkozott, hogy „a magyarországi keresztény

jobboldalon belül korábban jelen volt az antiszemitizmus, de megfékeztük", valamint hogy „Európában az antiszemitizmus valódi veszélye jelenleg a bevándorlásból származik". Szeptemberben Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi ügyekért felelős államtitkára a Somogy megyei Segesden egy felújított katolikus templom felavatásán kijelentette, hogy az ország ismét „az európai kereszténység bástyájává" vált. Azt is hozzátette, hogy hasonlóan ahhoz, mint amikor a mongol és a török invázió ellen harcolt az ország, most „a muszlim beáramlást állítja meg". Szeptember 29-én, a Fidesz kongresszusán Orbán Viktor miniszterelnök kijelentette, hogy „létrehoztunk egy magyar kereszténydemokrata államot... jogunk van a keresztény szabadság törvényei szerint berendezni az életünket".

Az ország július 29. és augusztus 7. között megrendezte a 15. Maccabi Európa Játékokat – egy nemzetközi zsidó sporteseményt –, amely incidensek nélkül zajlott le. Júliusban, az esemény szervezőivel tartott találkozója során Orbán Viktor miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány védelmet és jelentős támogatást nyújtott a magyar zsidó közösségnek identitása megőrzéséhez, valamint a magyarországi zsidó élet reneszánszához. A kormány körülbelül öt milliárd forintot (17 millió USD-t) biztosított a rendezvényhez, amelyen 42 ország több mint 2000 sportolója vett részt. Heisler András, a Mazsihisz elnöke azt mondta, hogy a játékok kiemelt jelentőséggel bírtak az ország zsidó közössége számára.

A kormány az év során 64,8 milliárd Ft-ot (220,2 millió USD-t) adott a bevett egyházaknak, (szemben a 2018. évi 118,1 milliárd Ft-tal, azaz 401,3 millió USD-vel) amelynek 94%-a – 61,6 milliárd Ft (209,3 millió USD) – került a kormány és a média által az ország négy történelmi egyházának nevezett szervezethez. A Római Katolikus Egyház 39,9 milliárd Ft-ot (135,6 millió USD-t), a Református Egyház 15,9 milliárd Ft-ot (54 millió USD-t), az Evangélikus Egyház 3,4 milliárd Ft-ot (11,6 millió USD-t), a Mazsihisz 1,9 milliárd Ft-ot (6,5 millió USD-t), az EMIH 330 millió Ft-ot (1,1 millió USD-t), az Ortodox Izraelita Hitközség pedig 222,5 millió Ft-ot (756 000 USD-t) kapott. A Miniszterelnökség szerint a közvetlen állami támogatás azért csökkent majdnem a felére, mert a 2018. évi összeg a templomok felújítására szánt különleges támogatást is tartalmazott. A Miniszterelnökség kijelentette, hogy

továbbra is javaslatokat fog benyújtani a kormányhoz a felmerülő beruházási igényekkel kapcsolatban.

A jelentős kormányzati hozzájárulásban részesülő vallási közösségek a támogatást olyan tevékenységekre fordították, mint az épületek karbantartása, közoktatási és szociális szolgáltatások, a hitoktatás és a vallási kultúra támogatása, a közösségi programok és közösségi beruházások támogatása, a munkavállalók fizetése, valamint a külföldön élő állampolgárok hitéleti tevékenységei.

A bevett egyházak részére a személyi jövedelemadóból teljesített 1%-os felajánlásokat nyilvántartó adóhatóságok szerint az év során 993 955 polgár ajánlotta fel személyi jövedelemadója 1%-át valamely bevett egyháznak – a márciusban közzétett statisztikák alapján, amelyek a 2018. évi adatokat tükrözték. A korábbi évekhez hasonlóan a legtöbb adományt a következő egyházi szervezetek kapták: a Katolikus Egyház, melynek 529 123 fő 2,5 milliárd Ft-ot (8,5 millió USD-t) adományozott; a Magyarországi Református Egyház, melynek 210 301 fő 1 milliárd Ft-ot (3,4 millió USD) ajánlott fel; valamint az Evangélikus Egyház, melynek 60 358 személy 310 millió Ft-ot (1,1 millió USD-t) juttatott. A Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége került a negyedik helyre, melynek 46 373 fő 250 millió Ft-ot (850 000 USD-t) ajánlott fel.

Decemberben a kormány 1,8 milliárd Ft-ot (6,1 millió USD-t) adományozott az EMIH-nek egy kulturális központ létrehozására.

Novemberben a kormány megrendezte a keresztényüldözésről szóló második nemzetközi konferenciát. Orbán Viktor miniszterelnök a konferencián kijelentette, hogy a kereszténységet olyan erők fenyegetik, mint a politikai korrektség és a „muszlim bevándorlók inváziója”.

Szeptember 6-án Orbán Viktor miniszterelnök találkozott Ilarion metropolitával, az Orosz Ortodox Egyházhoz tartozó moszkvai patriarchátus külügyi osztályának vezetőjével, akivel megbeszélést folytatott a világon tapasztalható keresztényüldözésekről, a keleti és a nyugati keresztény felekezetek közötti

együttműködés elmélyítéséről és az Orosz Ortodox Egyház magyarországi munkájáról.

Az ország az IHRA tagja.

III. A vallásszabadság társadalom általi tiszteletben tartása

Az antiszemitizmust figyelemmel kísérő Tett és Védelem Alapítvány nevű civilszervezet 32 antiszemita incidensről számolt be 2018-ban (az utolsó év, amelyre vonatkozóan adatok álltak rendelkezésre); az incidensek közül három esetben bántalmazásra, 19 esetben gyűlöletbeszédre, 10 esetben pedig rongálásra került sor. A muszlim szervezetek nem gyűjtöttek statisztikai adatokat, és azt mondták, hogy számos tagjuk azért nem tett feljelentést az incidensekről, mert nem bíztak abban, hogy a hatóságok érdemi lépéseket fognak tenni. A muszlim vezetők viszont úgy nyilatkoztak, hogy a muszlimellenes incidensek 2018-hoz képest csökkentek, bár azt is hozzátették, hogy a diszkrimináció új formái jelentek meg, és a népesség többsége gyanakodva tekintett a muszlimokra.

Sajtóbeszámolók szerint augusztus 18-án Nyíregyházán öt férfi antiszemita sértéseket kiabálva leköpött egy zsidó férfit és feleségét, amikor hazafelé tartottak a zsinagógából. A pár azt mondta a rendőrségnek, hogy az említett férfiak azt kiabálták, hogy „mocskos zsidók, gázkamrában a helyük”, valamint azt is, hogy „Sieg Heil!”. A rendőrség nyomozást indított.

A Magyarországi Muszlimok Szervezete szerint egy munkáltató azért rúgott ki egy muszlimot, aki kollégái cigarettaszünete alatt imádkozott, mert a munkáltató „nem tűri a vallási szélsőségességet”. A munkavállaló nem tett jogi lépéseket az ügyben.

A Medián Közvélemény-kutató Intézet által a TEV nevében 2018 novemberében elvégzett és júliusban közzétett kutatás szerint a válaszadók 33%-a vallott erősen vagy mérsékelten antiszemita nézeteket (szemben a 2017. évi 37%-kal). A jelentés szerint a válaszadók 15%-a úgy gondolta, hogy a koncentrációs táborokban nem voltak gázkamrák, 21% úgy vélte, hogy a holokauszt rémtetteiről szóló történetek jelentős részét a zsidók találták ki, 26% szerint pedig a holokauszt zsidó

áldozatainak száma „sokkal alacsonyabb” volt, mint ahogy azt általában állítják – a 2006 óta elvégzett felmérések közül ezek voltak a legmagasabb százalékos arányok az említett kijelentések tekintetében.

Novemberben a Rágalmazás Elleni Liga kiadta az ország lakosainak antiszemita nézeteire vonatkozó felmérés eredményeit. A felmérés a zsidókról szóló sztereotip kijelentéseket tartalmazott, és azt kérdezte a válaszadóktól, hogy véleményük szerint az adott kijelentések „valószínűleg igazak” vagy „valószínűleg hamisak”. A válaszadók a következő arányban tartották „valószínűleg igaznak” a következő kijelentéseket: 55% gondolta, hogy a zsidók hűségesebbek Izraelhez, mint Magyarországhoz; 71% gondolta, hogy a zsidók túl nagy hatalommal rendelkeznek az üzleti életben; és 59% vélte úgy, hogy a zsidók túl sokat beszélnek a holokausztról.

Januárban az Európai Bizottság közzétette az antiszemitizmus megítéléséről szóló tematikus Eurobarométer-felmérést, amely az uniós tagállamokban 2018 decemberében elvégzett interjúkon alapult. A felmérés szerint a lakosság 45%-a vélte úgy, hogy az antiszemitizmus problémát jelent Magyarországon, és 26% úgy gondolta, hogy az utóbbi öt évben jelentősebbé vált az antiszemitizmus az országban. A megkérdezettek a következő arányban gondolták úgy, hogy az antiszemitizmus kilenc különböző kategóriában problémát jelent: a holokauszt tagadása: 46%; az interneten: 46%; antiszemita graffitik vagy rongálások formájában: 44%; a zsidókkal szembeni ellenségeskedés kifejezése vagy a zsidók megfenyegetése nyilvános helyeken: 46%; zsidó temetők meggyalázása: 47%; zsidók elleni fizikai támadások: 44%; antiszemitizmus az iskolákban és az egyetemeken: 40%; antiszemitizmus a politikai életben: 51%; és antiszemitizmus a médiában: 47%.

Az Európai Bizottság májusban minden uniós tagállamban felmérést végzett a diszkrimináció megítéléséről, melynek eredményeit szeptemberben tette közzé. A megállapítások szerint a válaszadók 31%-a vélte úgy, hogy a valláson vagy meggyőződésen alapuló diszkrimináció széles körben elterjedt Magyarországon, míg 62% úgy gondolta, hogy ritka; 80%-ot nem zavarna, ha a népesség

többségének vallásától eltérő vallású személy töltené be az országban a legmagasabb választott politikai tisztséget. Ezenkívül 90% mondta azt, hogy nem okozna problémát számára, ha egy kereszténnyel szoros munkakapcsolatot kellene fenntartania, 84% nyilatkozta ugyanezt az ateistákról, 84% a zsidókról, 73% a buddhistákról és 59% a muszlimokról. Arra a kérdésre, hogy hogyan éreznék magukat, ha gyermekük a különböző csoportok valamely tagjával lenne párkapcsolatban, a megkérdezettek a következő válaszokat adták: 87%-ot nem zavarna, ha gyermeke párja keresztény lenne, 76%-ot ha ateista lenne, 77%-ot ha zsidó, 60%-ot ha buddhista, 43%-ot pedig ha muszlim lenne.

A Pew Research Center által októberben közzétett felmérés szerint az ország lakosságának az 58%-a volt kedvezőtlen véleménnyel a muszlimokról – szemben a 2016. évi 72%-kal –, és 11% volt kedvező véleménnyel róluk. Ugyanez a felmérés azt is megállapította, hogy az emberek 60%-a volt kedvező véleménnyel a zsidókról, 18%-a pedig kedvezőtlennel.

Novemberben olyan plakátok tűntek fel Budapesten, amelyen Miklósi Gábor és Dezső András – a független online hírportál, az Index.hu újságírói, mindketten magyarok – izraeli zászló előtt álltak, a következő képaláírással: „Mi is a határon túlról jöttünk”. A plakáton az Index.hu logója mellett a következő szavak szerepeltek: „konstans rinyálás, látens magyarellenesség, hazaárulás”. A TEV antiszemitizmus miatt jelentette az esetet a rendőrségen. Az izraeli nagykövetség Twitter-bejegyzésben ítélte el a plakátokat, mondván, hogy azok antiszemita és Izrael-ellenes jelképeket és utalásokat tartalmaznak.

Augusztusban a Dorog és az MTK futballmeccsén körülbelül 100 Dorog-szurkoló olyan antiszemita rigmusokat skandált, mint a „mocskos zsidók” vagy „csak a kéményen át”. Miután Heisler András, a Mazsihisz elnöke Csányi Sándornak, a Magyar Labdarúgó Szövetség elnökének címzett nyílt levelében tiltakozott, és arra kérte Csányit, hogy lépjen fel a gyűlöletbeszéd és az antiszemitizmus ellen, a szövetség 200 000 Ft (680 USD) bírságot szabott ki a Dorog ellen. Heisler hozzáfűzte, hogy a szövetség nem ítélte el nyilvánosan az esetet.

Augusztusban és szeptemberben ismeretlen támadók ismételten megrongálták a budapesti Szabadság téren található, a holokauszt áldozatai előtt tisztelgő Eleven Emlékművet, amelyet az aktivisták korábban az 1944. évi német megszállás áldozatainak létrehozott vitatott emlékmű elleni tiltakozásként állítottak fel. Augusztus 20-án – a Szent Istvánról megemlékező nemzeti ünnep napján – a szélsőjobboldali kuruc.info weboldal megjelentetett egy cikket a következő címmel: „Megtisztulva várta a Szabadság tér a nemzeti ünnepet – olvasónk eltakarította a zsidó szemetet", melyben egy fotót is közöltek arról, hogy az emlékműről elmozdított tárgyak egy szemetesben vannak.

Októberben egy széles körben neonáciként jellemzett csoport, a magát Légió Hungáriának nevező szervezet körülbelül 50 tagja megrongálta a budapesti Auróra közösségi és kulturális központot, amelynek egy zsidó szervezet a tulajdonosa – letépték és felgyújtották a központ szivárványszínű zászlóját, és graffitit fújtak az épület falára. Pikó András, a kerület újonnan megválasztott polgármestere elítélte a támadást, és megígérte, hogy a rendőrség kiemelten fog gondoskodni a biztonságról. Novemberben a budapesti rendőrség a támadással összefüggésben kilenc személyt bevitt és kihallgatott; letartóztatásokról nem érkeztek beszámolók.

Júliusban a holokauszt roma áldozatainak budapesti emlékhelyét a következő felirattal gyalázták meg: „... [egy ismert amerikai zsidó üzletembernek] gázkamrában a helye".

A Pew Research Center egyik 2018. évi felmérése szerint a polgárok 17%-a nyilatkozott úgy, hogy erősen vallásos, és ugyanennyien mondták azt, hogy rendszeresen vesznek részt vallási szertartásokon.

A Keresztény-Zsidó Társaság – a katolikus, az evangélikus, a református és a baptista egyházak, valamint a zsidó vallási csoportok informális vitafóruma – olyan eseményeket szervezett, mint például a holokauszt nemzetközi emléknapján tartott közös imádkozások, valamint segített megszervezni a holokausztra emlékező Élet Menete felvonulást, amelyet minden év áprilisában rendeznek meg Budapesten.

IV. Az Egyesült Államok kormányának politikája és a magyarországi eseményeken történő részvétele

Az állami tisztségviselőkkel – köztük a Miniszterelnökség tisztségviselőivel – tartott megbeszéléseken az amerikai nagykövetség képviselői és a Magyarországra látogató amerikai tisztségviselők továbbra is kiálltak a vallásszabadság biztosítása mellett, és eszmét cseréltek a holokausztról való megemlékezésről, az egyházügyi törvény módosításáról, a Sorsok Háza holokauszt múzeum inkluzív megközelítéséről és a holokauszt során elkobzott, örökösök nélküli zsidó vagyon kárpótlásáról.

Az antiszemitizmussal és az antiszemitizmus elleni harccal foglalkozó amerikai különmegbízott májusban meglátogatta az országot, és a nagykövetség tisztségviselőivel a Miniszterelnökség magas rangú képviselőivel, zsidó vallási vezetőkkel és a civil társadalom képviselőivel tárgyalt a vallásszabadságról, az antiszemitizmusról és a Sorsok Házáról.

Az USA Nemzetközi Fejlesztési Hivatalának (USAID) helyettes igazgatója, a Fehér Ház Belpolitikai Tanácsának igazgatója és az ügyvivő hivatalos beszédeket tartottak a vallásszabadság fontosságáról a nagykövetség és a kormány által hálaadás alkalmából rendezett vacsorán. A vacsorán számos vallási vezető és civiltársadalmi képviselő is részt vett.

A nagykövetség tisztségviselői és az Egyesült Államok Külügyminisztériumának az országba látogató tisztségviselői találkoztak a zsidó közösség képviselőivel, hogy megbeszéljék az antiszemitizmus kérdését és a toleranciára való oktatást, illetve a történelmi igazság ügyének előmozdításával szembeni kihívásokat, a közösség és a kormány közötti kapcsolatot, a Sorsok Házának ügyét, valamint a kárpótlással és a holokauszt-megemlékezésekkel kapcsolatos kérdéseket.

A nagykövetség tisztségviselői rendszeres kapcsolatot ápoltak a vallási közösségek vezetőivel, ideértve a négy „történelmi” egyházat, valamint a baptistákat, a muszlimokat és a Szcientológia Egyházat, továbbá azokat a vallási csoportokat is, amelyek 2011-ben elveszítették a bevett egyházi jogállást (például a MET, a Bét Orim és a Szim Salom), annak érdekében, hogy megértsék az aggályaikat,

előmozdítsák a vallásszabadság és a tolerancia ügyét, valamint megtárgyalják az egyházügyi törvény és az muszlimellenes retorika hatásait.

A nagykövet áprilisban találkozott egy holokauszttúlélővel, valamint hangsúlyozta az Egyesült Államok elkötelezettségét a holokausztról való megemlékezés és a vallásszabadság mellett. A nagykövet és a nagykövetség más tisztségviselői különböző zsidó gyülekezetek által szervezett eseményeken vettek részt, például az Élet Menetén, új zsinagógák felavatásán, hanuka alkalmából tartott gyertyagyújtásokon, valamint egy holokauszt-kiállítás megnyitóján, hogy ezzel is hangsúlyozzák a zsidó közösség támogatását és a vallási tolerancia előmozdítását. A nagykövetség képviselői minden említett rendezvényen ismételten kinyilvánították az Egyesült Államok vallásszabadság melletti elkötelezettségét, és a zsidó közösséget aggasztó kérdéseket beszéltek meg.